ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 198 ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Չորեքշաբթի, 5 Նոյեմբերի, 1903 Չորեքշաբթի, 5 Նոյեմբերի, ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 198

Տարեկան 10 րուբ. վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը 3 ր. 50 կ. ամիսը՝ (Թիֆլիսում) 1ր., հատով 5 կ.։ Բաժանորդ են կրնում միմիայն խմբագրատանը՝ Դաւիթով. փողոց № 5.

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція «Норъ Даръ» կամ Tiflis Redaction «Nor-Dar»

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրեր էն) ժամը 9-էն մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունւում են ամեն յայտարարութիւնների բառին 2 կ., բեկլամների համար կրկնապատիկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող.—Մի քանի խօսք գարձեալ ընտանեան դաստիարակութեան մասին։

Քրոնիկոն.—Լուրեր։

Մեզ գրում ենք։—Ղալուբ-Թարալագեազի պատմից։

Կ. Պոլիս հայ թերթերից։

Մամուլի շուրջը։

Նամակ խմբագրութեան։

Փղթակցութիւններ — Աթաթեկեան խանդուղտը։

Քաղաքական.—Պանամեան անցքեր։ Զինական քաղաքականութիւնը Ռուսիայի վերաբերմամբ։ Ճապոնիայի դէրքը Քուբէյում։ Ռուս կերմանական համաձայնութիւն։ Քաղաքական լուրեր։

«Նոր-Դար»-ի հետագրներ։

Բանասիրական.—Ցուցակ նոր յիշատակարանից։

Յայտարարութիւններ։

Թիֆլիս, 4 Նոյեմբերի 1903 թ.

ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՕՍՔ ԴԱՐՁԵԱԼ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Նոր-Դար»-ի երեկուայ համարում, մամուլի շուրջը խօսքի տակ, առաջ էր բերուած ռուսական մի լրագրի խօսքերը ընտանեկան կրթութեան մասին։ Իշդտեղ բացուած էր վարագոյրի մի ծայրը միայն, շեշտուած էր ընտանեկան բարմաճիւ պակասաւորը կողմերից միայն մէկի վրայ, թէ ինչպէս ծնողները իրենց տգիտութեամբ, անտակտ վերաբերմունքով, ծայրայեղ դուրգուրանքով ու փայփայանքով փչացնում են իրենց զաւակներին և նրանց դարձնում վերջին ծայրը կամակոր, եսամոլ ու ինքնահաւան արարածներ։

Մատաղ սերնդի դաստիարակութեան գործում երկու գործօնները—ուսումնարան ու ընտանիք—պէտք է ընթանան հնարաւոր եզածի չափ հաւասարաշիռ և զրանցից իւրաքանչիւրը լրացուցիչ պէտք է հանդիսանայ միւսի։ առանց ուսումնարանի, ընտանեկան կրթութիւնը առանձնապէս դառնում է միակողմանի ու սահմանափակ, առանց ընտանիքի աջակցութեան, ուսումնարանի լաւ. միտ ջանքերը մնում են ամուլ և խիստ շատ դէպքերում կորչում են անհետևանք։ Դաստիարակութեան այդ երկու գործօնների իդէալական համերաշխութիւնը միայն կարող է առաջ բերել այնպիսի սերունդ, որպիսին մօտաւորապէս կարելի է տեսնել զերմանական ու անգլիական հասարակութիւնների մէջ։

Եթէ այսօր մեր մատաղ սերունդը շատ հեռու է մեզ պահանջելուց, եթէ նա չի համապատասխանում մեր ցանկութիւններին ու պահանջներին, դրա պատճառները պէտք է փընտռել միաժամանակ թէ ուսումնարանական կազմի և թէ մեր ընտանեկան դաստիարակութեան սխալ ըրուածքի մէջ. երկուսն ևս հաւասարապէս չանցաւոր են այդ բանի մէջ, որովհետև ոչ մէկը և ոչ էլ միւսը չի գտնւում այն պայմանների մէջ, որոնք անհրաժեշտ են քիչ-շատ նպատակայարմար ու բարոյապէս առողջ սերունդ արտադրելու համար։

Մեր խօսքը այստեղ ընտանեկան դաստիարակութեան, և այն էլ՝ նրա մի խոշոր պակասաւոր կողմի մասին էր, ուստի դառնանք դրան։

Ընտանեկան կրթութեան հիմքը դնողները ու նրան առաջ վարողները ծնողները պէտք է լինեն. նրանք են, որ մանկական առաջին տարիներից սկսում են նրան ծանօթացնել արտաքին աշխարհի հետ, ուղղում են նրա քայլերը իր հասակակիցների ու իրենից մեծերի հետ ունեցած յարաբերութեանց մէջ, ծնողներն են դարձեալ նրան բարիի ու չարի, վնասակարի ու օգտակարի, գեղեցիկի ու տգեղի զաղափարները ներշնչողը, ուղղութիւն տալով մանկան բնաւորութեան մէջ հետզհետէ առաջ եկող ու զարգացող հակումներին ու բնազդներին։

Այդպիսի մի մեքենայ կառավարելու համար, որպիսին ներկայանում է երեխայի հոգեկան աշխարհը, պէտք է ունենալ որոշ պատրաստութիւն, հասկացողութիւն, դիտութիւն, փորձառութիւն և այդ բոլորի հետ միասին մանկական հոգին ըմբռնելու կարողութիւն, որ շատ քչերին է տրուած։ Ինչու՞ զարմանալ մեր մատաղ սերնդի մէջ տեսնուած մի չարք թերութիւնների վրայ, որպիսիք են կամակորութիւն, եսամոլութիւն, ամբարտաւանութիւն զէպի մեծերն ու մերձաւորները տածելիք սիրոյ, յարգանքի և հնազանդութեան բացակայութիւն, երբ դրանց սերմերը արդէն մանկական առաջին տարիներում պատուաստուած են հէնց իրենց ծնողների և նրանց կողմից նշանակուած դաստիարակչուհիների կամ դաստիարակների ձեռքով։ Մատաղ սերնդի մէջ ամեն քայլափոխում երևան եկած այդ տգեղ կողմերը արդիւնք են միմիայն սխալ դաստիարակութեան։ Անմիտ ու ցնորական կրքերը խոտ ցանուած դաշտից հայտորոյս սպասել և կամ զադասկի թփից վարդ քաղելու ցանկութիւն ունենալ։ Ինչ որ ծառն է, նոյնը կլինի և նրա պտուղը։

Ծնողներից խիստ շատերը ծնողական սիրոյ սահմանը ըմբռնում են այն, որ իրենք պէտք է կատարեն իրենց զաւակի բոլոր պահանջները, և նրանք իրենց սխալ հասկացողութեամբ ոչ միայն զերի են դառնում իրենց զաւակի անմիտ քմահաճոյքների ձեռքում, հապա իրենց այդ տգիտութեամբ ու անտեղի սիրով պատճառ են դառնում մանուկի բարոյապէս փչանալուն։ Ծնողների այդ թոյլ կողմը, նրանց զէպի իրենց զաւակները ունեցած տարապայման կամակատարութիւնը երեխայի մէջ զարգացնում է բռնապետական ոգի, որը, աճելով նրա հասակի հետ միասին, տիրում է նրա ամբողջ էութեան և առաջ բերում հրէշային մի բնաւորութիւն։

Ընտանեկան դաստիարակութեան ամենապակասաւոր կողմերից մինն է այդ, և դրա վնասակար հետևանքները դուրս գալով ընտանեկան շրջանից, ամենավատ կերպով ազդում են ամբողջ հասարակութեան կազմի վրայ, շատացնելով նրա կամապաշտ ու անձնասէր անդամների թիւը։

Նոյեմբերի 1-ից մինչև 31-ը դեկտեմբերի «Նոր-Դար»-ին բաժանորդ են գրւում միայն 2 ր. 50 կ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՕՍՄԱՆՅԱՆԻ ԱՒԵՏԱՒԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ*)

ՎԷՊ

(Վերջ)

Կէդէկ-փաշա, 1/13 սեպտեմբեր

Դիմակս պատուեց։ Այժմ ես խուսափում եմ ամենքից ոչ թէ ձանձրանալուս համար, այլ արածս նուաստութիւնից ստիպուած։ Տիգրանուհին, Սիրանոյշը և Անժէլը, այդ երեք նախանձոտները իրար մօտ էին, և ես ներկայ էի նրանց մօտ։ Այնտեղ էր և մայրս, որ Սիրանոյշին։ առաջնորդել էր Քալմերշ, և նրան ծանօթացրեց ամենքի հետ։ Երեք նախանձոտներից մինը չատ միամտութեամբ էր վարւում ինձ հետ, իբրև նշանածս՝ նա իրեն թոյլ էր տալիս կատարեալ ազատութեամբ պրպտուել ինձանով և ինձանից պահանջել նոյնը իր վերաբերմամբ, առանց կասկածելու որ Տիգրանուհին սիրուհիս և Անժէլը տարփուհիս է։ Տիգրանուհին հեզահամրոյր հրեշտակի նման մեզ էր նայում և յուզումների ինթրիգում Անժէլը աչքերից թափած նախանձի թոյնով ուզում էր ինձ սպանել։ Իսկ ես, այնպէս նեղանում ու ճնշւում էի, ինչպէս յանցանքի մէջ բռնուած մարդը կնեղանայ ու կը ճնշուի իր անողոք դատախազի ներկայութեամբ։ Սրկար չկարողացայ այդ դրութեան մէջ մնալ, ուզում էի որքան կարելի էր շուտով խուսափել նրանց ակնարկներից, որոնք մխւում էին սրտիս մէջ, և կծում թունաւոր օձի նման, որի սատնութիւնը պատել էր բոլոր էութեամբս և ինձ պատճառում էր աննկարագրելի զղուանք։ Եթէ մի քանի ժամ աւելի կրէի այդ ընկերութեան ներգործութիւնը. ապահովաբար յիմարացած կլինէի զղուանքի, ձանձրոյթի և ամօթի ճնշումի տակ։ Դուրս գալով, ուղղակի պարտէզ գընացի, սր հանդիպեցայ մօրաքրոջս ու սիրկին Ջէվահիրչեանին. դրանք հին ծանօթներ լինելով երկար անջատումից յետոյ չուտ մտերմացան։ Մօրաքոյրը չափազանց ուրախ էր, որ այնպիսի հարուստ, գեղեցիկ ու պատուաւոր աղջիկ հետ պիտի ամուսնանամ, և մեր ու Ջէվահիրչեանի ազգակցութիւնը նպատակայարմար էր երկու ընտանիքների համար էլ։ Նա ինձ յանդիմանեց, որ գալիս չյայտնեցի իրեն այդ բանը, որպէս մի գնար իր հարսին տեսնելու և այնքան անքաղաքավարի չլինէր, որ նրանք իւր մօտ գային անքաղաքավարութիւնը քաղաքավարի կերպով երեսին տալու։ Տիկին Ջէվահիրչեանը նրան պատասխանելու համար մի ինչ-որ բան ասաց, և երկու պատուները սկսան վիճել, որից ոչինչ չէի հասկանում և որը ինձ անտանելի կերպով նեղացնում էր, սակայն անքաղաքավարի չլինելու համար ստիպուած էի իրենց մօտ մնալ։ Վերջապէս մօրաքոյրն ասաց.

—Հաշտուենք, սիրելիս, ամեն բան վերջացել է, մեր վէճը անտեղի է այլևս, ես անհունապէս ուրախ եմ, որ տեսնում եմ Սիրանոյշին։ Հրեշտակ է, հրեշտակ։ Միայն թէ սատանան էլ միասին եկաւ։ Հա, Նէրսէս, դու դիտես ինչու է գալիս մեզ մօտ Անժէլը։

—Մօրաքոյր, ինչպէս երևում է, մեզնակ ձանձրանում է նա և գալիս է մեզ մօտ ժամանակ անցկացնելու։

—Ա՛յ քեզ բան, մեր տունը ոչ պարասրահ է, ոչ էլ թատրոն...

Եւ պեռ կը շարունակէր, եթէ ադախինը զալով չյայտնէր Մուրադեաններ գալու մասին։ Նրանք հեռացան մի քանի վայրկեան, որպիսիք են կամակորութիւն, եսամոլութիւն, ամբարտաւանութիւն դէպի մեծերն ու մերձաւորները տածելիք սիրոյ, յարգանքի և հնազանդութեան բացակայութիւն, երբ դրանց սերմերը արդէն մանկական առաջին տարիներում պատուաստուած են հէնց իրենց ծնողների և նրանց կողմից նշանակուած դաստիարակչուհիների կամ դաստիարակների ձեռքով։ Մատաղ սերնդի մէջ ամեն քայլափոխում երևան եկած այդ տգեղ կողմերը արդիւնք են միմիայն սխալ դաստիարակութեան։ Անմիտ ու ցնորական կրքերը խոտ ցանուած դաշտից հայտորոյս սպասել և կամ զադասկի թփից վարդ քաղելու ցանկութիւն ունենալ։ Ինչ որ ծառն է, նոյնը կլինի և նրա պտուղը։

Ծնողներից խիստ շատերը ծնողական սիրոյ սահմանը ըմբռնում են այն, որ իրենք պէտք է կատարեն իրենց զաւակի բոլոր պահանջները, և նրանք իրենց սխալ հասկացողութեամբ ոչ միայն զերի են դառնում իրենց զաւակի անմիտ քմահաճոյքների ձեռքում, հապա իրենց այդ տգիտութեամբ ու անտեղի սիրով պատճառ են դառնում մանուկի բարոյապէս փչանալուն։ Ծնողների այդ թոյլ կողմը, նրանց զէպի իրենց զաւակները ունեցած տարապայման կամակատարութիւնը երեխայի մէջ զարգացնում է բռնապետական ոգի, որը, աճելով նրա հասակի հետ միասին, տիրում է նրա ամբողջ էութեան և առաջ բերում հրէշային մի բնաւորութիւն։

Ընտանեկան դաստիարակութեան ամենապակասաւոր կողմերից մինն է այդ, և դրա վնասակար հետևանքները դուրս գալով ընտանեկան շրջանից, ամենավատ կերպով ազդում են ամբողջ հասարակութեան կազմի վրայ, շատացնելով նրա կամապաշտ ու անձնասէր անդամների թիւը։

Նոյեմբերի 1-ից մինչև 31-ը դեկտեմբերի «Նոր-Դար»-ին բաժանորդ են գրւում միայն 2 ր. 50 կ.

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Նիքքին գործերի մինիստրը պետական մինիստրի հանձնարարութեամբ անհրաժեշտ է համարել սահմանել, որ նորակոչ զինուորներին բժշկական քննութեան ենթարկելիս անպատճառ քննեն նրանց տեսանելիքը թէ ուշ նրանք չտեսն էլ, թէ իրենք աչքի հիւանդութիւն ունին։

— Ազգ ապօրէնութեան և պետական յանցագործների մինիստրութիւնը Կովկասում նշանակել է մի չարք տեղեր, ուր անհրաժեշտ է ճանաչուած փորձնական կայարաններ հիմնել գիւղատնտեսութեան վերաբերեալ։

Հազիւ ևերանս բացել էի խօսելու համար, երբ յանկարծ Տիգրանուհին բռնկաց ծառերի ետևից և ուղղակի մեզ դիմեց. մի անդորը ակնարկ մեզ վրայ յառնելուց յետոյ նա ասաց.

—Գնանք սուրճ խմելու։

Ես չգնացի։ Առանց ոչ ոքի ոչինչ յայտնելու գուրս եկայ անից և գիմեցի ուղղակի նաւամատոյց։ Բարեբախտաբար հասայ Մահտուսի «մագազէտ» չգնացուին, որ ինձ բերաւ կամաց-կամաց, որտեղից եկայ այստեղ, քաղաք։ Կէսօրը անցել էր, երբ հասայ գրասենեակի երկու ամսական առաջիկներս ստանալու։ Երկար թափառեցայ քաղաքում, յետոյ եկայ տուն, Գէդրէկ-փաշայի մեր ձմեռանոցը և մտայ գրադարանատաձեւատունիկս։

Այս վրձակս անտանելի, այս գրութիւնս տարօրինակ ու սաստիկ բանաստեղծական էր... Մտածում եմ մտածում ու մտածում, առանց ոչինչ եզրակացութեան հասնելու... Ախ, ինչ վճակ սատկեց անճոռնակութիւնս և դեռ ուզում է ինձ այդ վիճակի մէջ պահել... Որչեղի մերժել Սիրանոյշին, մոռանալ Տիգրանուհուս և անձ ատելի լինել նրան. բայց հետևանքը։ չգիտեմ... Արդէն իմ կնոջի սպրիցգութեան իւրաքանչիւր գործողութիւնը ծածկում է «չգիտեմ» ով.. Հաշուում եմ, գրում եմ... բնկնում եմ թիկնաթոռիս մէջ և անձնատուր լինում մտքի այիքներին, որոնք մտածութիւնից փրլիսոփայութիւն, փրլիսոփայութիւնից դրամա տանելով, անխնայ թափում են ինձ ու ջարդում ոսկորներս...

Մուէզզինը կանչում է, նրա երգերի հնչակուր ներդաշնակութեան տակն ել և էջ, ամեն ձայնի փոփոխութիւն, ամեն եղանակ երեկոյեան անուշ սիրից մղուելով, օդի հոսանքներից գալա-

— Ֆինլոր գոտաբոյնի խորհրդի 3-ի նիստում տնտեսական հարցերի մասին զեկուցում է արել ընկեր Ֆ. Ֆինլոր։ Ընդունված է որոշում ուղարկել Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական կոմիտե։

— Տ. Հարությունյանի և Ս. Քէհ-Ռուսի անունով Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեն ստացել է հետևյալ հեռագիրը։

Մոսկվա, Կրեմլ, Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական կոմիտե։ Ընկեր Ստալին։ Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեի նիստում, որ տեղի ունեցավ 1923 թ. հոկտեմբերի 12-ին, որոշվեց, որ Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեի քարտուղարությունը պետք է ունենա 5 հոգի։ Ներկայումս մեզ հետ աշխատում են 4 հոգի։ Ուստի խնդրում ենք ուղարկել մեզ ևս մեկ հոգի։ Ստալին։ Ընկերներ Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեի նիստում որոշեցին ուղարկել ձ

1904 թուի մարտի 24-ին Ռուսաստանի մեծ հոգևորականության ներկայացուցիչները հավաքվել էին Պետերբուրգում՝ Ս. Սինոդի նիստերի դահլիճում։ Նրանք հավաքվել էին, որ խորհրդակցեն այն միջոցների մասին, որոնք պետք է ձեռնարկվեն ռուսական եկեղեցու ներքին կյանքի բարեկարգության համար։ Ներկայացուցիչների մեջ կային ինչպես սև, այնպես էլ սպիտակ հոգևորականներ։ Սպիտակ հոգևորականներից ներկա էին Պետերբուրգի, Մոսկվայի, Կիևի, Խարկովի, Կազանի, Տոմսկի, Վարշավայի, Ռիգայի, Տիֆլիսի, Իրկուտսկի, Ասորի-Ղրիմի, Ֆինլանդիայի, Ուֆայի, Ստավրոպոլի, Ռյազանի, Տուլայի, Կալուգայի, Տվերի, Նովգորոդի, Պսկովի, Վոլոգդայի, Արխանգելսկի, Օլոնեցի, Պերմի, Վյատկայի, Սամարայի, Սարատովի, Սիմբիրսկի, Պենզայի, Աստրախանի, Օրենբուրգի, Թուրքեստանի, Ռոստովի, Եկատերինոսլավի, Տաուրիդայի, Կուրլանդիայի, Վիլնայի, Գրոդնոյի, Մինսկի, Մոգիլևի, Վիտեբսկի, Պոդոլսկի, Վոլինի, Խերսոնի, Տամբովի, Կոստրոմայի, Վլադիմիրի, Նիժնի-Նովգորոդի, Կալուգայի, Տվերի, Տուլայի, Ռյազանի, Օրլովի, Կուրսկի, Վորոնեժի, Տամբովի, Սարատովի, Սամարայի, Վյատկայի, Պերմի, Տոմսկի, Իրկուտսկի, Ստավրոպոլի, Ուֆայի, Ֆինլանդիայի, Ասորի-Ղրիմ

ռուս-Ֆրանսիական պայմանագրության հետ։

—

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցեռանձինից հաղորդում են, որ Ռուսիայի բանակցություն է մակ Չանքայ Գուանից մինչև Նու-Չուան եղած երկաթուղային գծի գնման համար, որը անում է նրա համար, որպէսզի այդ գիծը կազմի չարունակություն մանջուրական երկաթուղու։

— Չիֆուից հաղորդում են, որ խաղաղական ովկիանոսի ռուսական նաւատորմիղը ձապոնականից գերազանցում է 25 հազար տոնն ատրպդության համար։

«Chuo» թերթը տում է, որ Սէուլ-Ֆուզանական երկաթուղու չինությունն առաջ է տարում «պատերազմական» արագությամբ։ Լրագիրը հաղորդում է, որ գրափ Ինոյէն և բարոն Միրուսովան վճռել են ընկերության օգնել ամեն տեսակ միջոցներով գործը շուտով վերջացնելու համար։

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»Ի ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ

ԲԻՑՄԿ.—Յունուարի 1-ին Օնգուզմի է գիշում Զոյակի տրակտի բացում պատակին բաժանմունքը, իսկ գրանցից յուսոյ հեռագրական հաղորդակցություն միչև Կոքզօ։

ՍԸՐԱՏՈՎ.— Վոլգայի վրայ երևաց Թուչ։

ՏԱԳԱՆՐՈԳ.— Նոյեմբերի 2-ին Պակրովսկայա և Կոչգինօ կայարանների միջև չարագործները քանդել էին երկաթագծերը միացնող կապերը, որի հետևանքով երկաթագծերից դուրս ընկած ապրանքակիր №73 գնացքը։ Վնասուած է 14 վագոն, ուրքենավորը ծանր խեղումներ ստացաւ, նրա օգնականը և գլխաւոր կոնդուկտորը թեթև վիրաւորուած են։ Թագուն գնացող մի ուղևոր սպանուած է։

ՍԿԵՐՆԵՒԻՑ.— Նոյեմբերի 3-ի առաւօտեան վաճառանոց պրինցես Ելիսաւետան, Չեսարևիչ-Դաւլէչաղի մեծ հերցոգի աղջիկը։

ՊԵՏԻՆ.— Այն բանը, որ Միքայել Նահանգները պահանջել են Ըչժուն բանալ առևտրի համար, զարմանք է յարուցել։ Ձապոնական և անգլիական դեսպանները Մէուլում պահանջել են բանալ Եօհամպոն։

ՒՈԳՈՏԱ.— Կոլումբիայի նախագահը ազանիական-ամերիկեան հասարակապետութիւններին մէջ խնդրել է օգնել պատերազմի Պանամայի յետ նուաճելու համար։

Նոյեմբերի 4-իյ

ՊՈՐՏ-ԱՐԹՈՒՐ.—Ձապոնական պիտանագիտական մի առաքելութիւն բացատրից, որ Բօհամպոյում ռուսերի կառուցած ամրութիւնը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ անտառապրիւնարերական ընկերութեան գործունէութեան յատկացուած պահեստ։ Տեղի ունեցաւ Պորտ-Արթուրի ռէալական ուսումնարանի տիգական սեռի կիմնադրիայի բացումը ներկայութեամբ փոխարքային։

ՕՈՖԻՍ, — (Մանչուրը)։ Ուշադրութեան առնելով, որ, չնորհիւ Նոյեմբերի (?) 21-ի քուէարկութեան, ձեռք է առնուել գործունէութեան այն կերպարանքով հարցերի ազատ քննադատութեան հնարաւորութիւնը բարձրանում է, ընդհանրապէս կուսակցութիւնը մասնաւոր ժողովի մէջ քննութեան առաւ հետեւեալ հարցը. հարկաւոր է հեռանալ ազգային ժողովի գործունէութեան մէջ ունեցած իւր մասնակցութիւնից թէ առանց այլևայլութեան կոխը չարունակէ։ Վճռուած է, որ ընդհանրապէս կուսակցութեան պարտականութիւնն է չարունակել իւր մասնակցութիւնը այդ ժողովի մէջ։ Միաժամանակ որոշուած է նաև բոլոր ներկայացնել ապօրինի գործողութիւնների համար։

ՌԵՒԼՅՆ.— Բազմապի երկաթուղու ֆրանսիական ու գերմանական դրամատէր խմբերն ի միասին քննութեան առնելով, համաձայնութիւն են կայացրել, որով երկու կողմն էլ բաւականութիւն է ստանում։ Այժմ որոշուած է այսպիսի բաշխում. 40% ընկնում է գերմանական խմբի որի գլուխը կանգնած է «Deutschd Bank»-ը 30%-ը ֆրանսիական խմբին գերակշռութեամբ «Banque Imperial Ottoman»-ի 20% ը՝ միւս ազգութիւններից մասնակցողներին, աւստրիական, զուիցերական, իտալական և հիւրքական և 10%-անոտոլիական երկաթուղիներն ընկերութեան։ Դանիմարքայի թագաւորը նշանակուել է պրուսիական զօրքի գեներալ-փոխ գնդապետ։

ՍԻՄԼԸ.—Ձիով զբօսանք կատարած ժամանակ լորդ Պիտչենդրը ձիուց վար է ընկել և ազդրը վատնգաւոր կերպով կոտրել։ Հիւանդի վիճակը գոհացուցիչը է։

ՊԱՐԻԶ.—Իտալիայի ու Անգլիայի միջև դաշինք է կնքուած նման անգլոֆրանսիական համաձայնութեան միջնորդ դատարանի վերաբերութեամբ։ Ըստ աջին գործերի մինիստրութիւնը յայտարարում է, որ Ֆրանսիայի ու Սիամի միջև յարաբերութիւնների ընդհարքան մասին անգլիական թերթեր հազորդածները ճիշտ չեն. ճշմարտութիւնն այն է, որ յարաբերութիւնները փոքր ինչ լարուած վիճակի մէջ են, որովհետև Սիամը գանգատուէ 1902 թ. կատած գաչինքի մէջ Ֆրանսիայի պահանջած փոփոխութիւնները մացնել։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Սուլթանը հրովարտակ է հրատարակել Փոքր-Ասիայի բեգիֆնեների բոլոր բատալիոնները արձակելու։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Նորին բարձրութիւն իշխանուհի Ելիսաւետա-Մարիա-Ալիսա Վիկտորիան Սկերնևիցայում հիւանդացաւ սատմոքս-աղիքային անդրի սուր հիւանդութեամբ. երեկոյեան վէմ ջերմութիւնը բարձրացաւ և սիրտը սկսեց կամաց-կամաց դադարել գործելուց, որը, հակառակ բոլոր յոյս առնուած միջոցների, ունեցաւ տխուր վախճանուած։ Իշխանուհին վախճանուեց վախճանուեց ժամը 9 1/2-ին։

Հիւանդութեան ու պիտաւութեան մասին հրատարակուի մանրամասն տեղեկագրութեան։

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԲՈՆԵՄԵՆՏ №6

ԱՐՏԻՍՏԻԿ. ԸՆԿ. ԹԱՏՐՈՆ

Հինգշաբթի, նոյեմբերի 6-ին Հայոց դրամատիկական ընկերութեան խումբը մասնակցութեամբ Տ ՍԻՐԱՆՈՒՇԻ կը ներկայացնէ

ԿԵԱՆՔ

Դրամա 4 արար., հեղ. Սերպէհնոյի և Պատապենկոյի, թարգմ. Ա. Մուրադբէկեանի։

— ՎԵՐՋԸ —

ՀԱՅԻ ՈՒ ՋՐԻ ՅՈՒՄՈՎ

Վոդ. 1 արար., Բոգիսլովսկու, թարգ. Տէր-Գէորգեանի

Մասնակցում են ա. ա. Ալնիւ, Մայսուրեան, Մելիքեան, Սիրանոյշ, Վարդուհի, պ. պ. Արէլեան, Ալեք, Ալիխանեան, Անդրանիկ, Ագայեան, Աւետեան, Յարութիւնեան, Մամիկոնեան, Պետրոսեան. Տէր-Դաւթեան, Ոչտոնի և ուրիշ.

Սկիզբը ճիշտ ժամը 8-ին
Ռեժիսէօր Մ. Ջարար
(315) 2—1.

Լոյս է տեսել և ծախւում

„ԲԱՆԲԵՐ“

գրականութեան և արուեստի Ա. գիրքը։ Երկրորդը լոյս կ'տեսնի նոյեմբերի վերջերին։

Բաժանորդագրվեն է դուրս (4 ր.), արտասահման 12 ֆրանկ։ Առանձին համարներով ծախւում է 2 ր.50 կ.։

Բաժանորդագրութիւն ընդունւում է ևս մաս մաս՝ գրուելիս 2 ր. 50 կ. մնացածը երկրորդ գրքի լոյս տեսնելիս.

Դիմել խմբագրութեան՝ С Петербургъ, Невск. пр. 55, և կամ հայ գրավաճառներին։

(271) 0—4.

ԼՈՒՍ ՏԵՍԱՒ
ՊԵՐՃ ՊՈՕՇԵԱՆԻ

„Սօս եւ Վարդիթեր“

Վէպը երրորդ տպագր., Գինն է 1ր 20կ.

Նաև տպագրութեան յանձնուած են նոյն հեղինակի՝ «Հայի խնդիրը» և «Ջահէն» վէպերը։

Դիմել հրատարակչին՝ Баку. Книжный магазинъ, С. Д. Арутюнова. (300) 7—7

ԹԻՓԼԻՍԻ ԱՐՎԱՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Ռուսական օպերա
Անթեպրիզ Նորին Մեծութեան Սոլիստ Ն. Ն. Ֆիգներից։
Ձորեքշաբթի, Նոյեմբերի 5-ին մասնակցութեամբ նշանաւոր բարիտոն Ջերալդոնի հիներկայացուի

Եւգենիյ Անեգին

Օպերա 3 գործ. 7 պատկերով երաժ. Չայկովսկու։

Մասնակցում են. ա. ա. Ռենե-Ռոպինա, Կալինինա, Կարբի, Լելինա, պ. պ. Ռայսկի, Սևևարին, Ջերալդոնի, Ռուսանով, Գաւրիլով, Պերելի։

Գլխ. բաժիս. Բազալիցով։
կապելմեյստեր Էսպոզիտա։

Սկիզբը ժամը 8-ին երեկոյեան։

Հինգշաբթի, Նոյեմբերի 6-ին, «Բալ մասկարադ» և «Գուլբրովսկի» օպերաների փոքրերի պատճառով ներկայացում չի լինիլ։

ՈՂՋ.—Ուրբաթ, Նոյեմբերի 7-ին, մասնակցութեամբ նշանաւոր բարիտոն Ջերալդոնի կներկայացուի «Բալ մասկարադ» օպերա 4 գործ. երաժ Վերդիի։ Շաբաթ, Նոյեմբերի 8-ին, 6-րդ «Գալա» ներկայացումը մասնակցութեամբ սոլիստ Նորին Մեծութեան Ն. Ն. Ֆիգների. կներկայացուի «Գուլբրովսկի» օպ. 4 գործ. երաժ Նապրաւնիկի։ Կիրակի, Նոյեմբերի 9 ին ցերեկուայ ներկայացում «Ռուսալկա». Տոմսակները վաճառւում են։

ԹԻՓԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆԸ

հրաւիրում է երգեցողութեան ուսուցիչներ Գաւրիլովսկի, Վերայի I, Վերայի III և Չուղուրէթի քաղաքային տարրական ուսումնարաններում։ Խնդիրքների ընդունելութիւնը կանի մինչև Նոյեմբերի 20-ը։ Խնդիրքների հետ միասին անհրաժեշտ է ներկայացնել երգեցողութեան ուսուցչի կոչման պատշաճաւոր վկայականները։

314 3—1

Սարգիս Մարիկեանցի

«Հաւանիա» Ծխախոտագործի վաճառատունը

(Թիֆլիս, գալաինակի փողոց №3)

Առաջարկում է յարգելի Ծխողներին թարմ և ընտիր տեսակի տաճկական Ծխախոտագործ նորաձայ «Լև» գոլդրանի։ Թուղթուն մի փունտը 1 ր. 60 կ. սկսած մինչև 10 ր.։ Պապիրոսները հարիւրը 60 կոպ. մինչև 3 ր.։ Միւդար Հաւանիայի թուղթունից 100 հատը 8 ր. մինչև 30 ր.։ Մեծ պահեստ արտասահմանեան փղոսկրեայ, փայտեայ, քարբերաի մունդատուկների և Ծխամորչների։ Գաշնայ Ծխախոտի տուփեր և փողամաններ։ Աբժան գներով, առանձ

(284) սակարկութեան։ 10—10

ՓԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԻՒՆԻՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի անձանց համար

(Баку, Прачешная, домъ Теръ Ованесова)

Կուրսերը նպատակն է տալ ունկնդիրներին մասնագիտական, և առևտրական կրթութիւն և պատրաստել հմուտ հաշուապահներ։ Աւարտողները ստանում են առեւտրատներ։ Կուրսերում ուսանւում են՝ 1) Առևտրական թուաբանութիւն և թուաբանութիւն տոմրիչի վրայ 2) Հաշուապահութիւն արդիւնաբերական, գործարանական, առևտրական բանկային 3) Առևտրական իրաւաբանութիւն 4) Առևտրական տնտեսագիտութիւն 5) Առևտրական և մաքսակային օրէնքները. 6) գեղագրութիւն և արագագրութիւն (ստղոգ. ձեռագրի). 7) Ուսուցումն գրել մեքենայի վրայ։ Ուսումն սկսուելու է սեպտեմբերի 20-իյ։ Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-իյ ամենայն օր կուրսերում առաւօտեան ժամը 9-իյ մինչև 12-ը և երեկոյեան 4-իյ մինչև 7 ժամը։

Կուրսերի կանոնագրութիւնը (уставъ) և մանրամասն ծրագիրը (программа)—տրուում և ուղարկուում է ձրի թերթ։ Ծաստրարարգացինները դիմում են Баку Учредителю коммерческихъ курсовъ А. И. Теръ-Каспарову 30—27
(208)

Ոսյն գեղը վաճառել իմ է ուսան Վասիլի բժշկական վարչության կրկին ուսման ընդհանուր տեսուչին։

ԵՍ ԱՆՆԱ ՉԻԼԼԱՔ

ամերիկեան երկրին (185 անուն մեռը երկաթուղեամբ) մազերը, որոնք լիշեցնում են Լորելէյի մազերը,—չնորհիւ իմ հնարած առանձին օծանելիքի 14 ամսուայ գործածութեան։ Այս օծանելիքը ճանաչուած է իբրև մազերը թափուելու գէմ մի լաւ միջոց, որը միևնոյն ժամանակ նպաստում է մազերի աճմանը և նրանց արմատները պնդանալուն այս օծանելիքի չնորհիւ ապամորուք մորուքը խիտ առոյգ կերպով աճում է, նմանապէս (մինչև անգամ կարճատև գործածութեանից յետոյ) գլխի մազերը բնական փայլ են ստանում։ Ընդամէնը օծանելիքը մազերը պահպանում է վաղ ժամ մազերը ապիտակելուց ծեր հասակում։

ՄԻ ԲԱՆԿԱՑԻ ԴԻՆԸ

3, 5 և 8. րուբլի

Հասանելիք փոդն առացուած ժամանակ ու պահում է պատով ամեն օր աշխատիս ամեն կոպէկը ուղղակի գործատունից, ուր և պիտի ուղղեն բոլոր պատուիրները։

ANNA CSILLAC
Wien I Graben 14
82) 52—29

Дозв. Цензурою 4-го Октября 1903 г. Վերլիչն և Կամենմախեր Типографія Вериечевъ и Каменмахеръ Михайл. пр. Телеф.№852